

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİM DENEYİMLERİ

DISTANCE EDUCATION EXPERIENCES OF TEACHERS DURING THE COVID-19 PANDEMIC PROCESS

Didem KOŞAR

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
didemkosar@hacettepe.edu.tr
ORCID: 0000-0003-4959-1094

Nazan BAKIR

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
nazanbakir@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9442-8993

ÖZ

Geliş Tarihi:

26.08.2022

Kabul Tarihi:

14.12.2022

Yayın Tarihi:

30.12.2022

Anahtar Kelimeler

Covid 19
Pandemi
Uzaktan eğitim

Keywords

Covid 19
Pandemic
Distance education

Bu araştırmada COVID 19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır; araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür ve olgubilim desenindedir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 öğretim yılında Diyarbakır'da görev yapmakta olan 15 resmi ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Öğretmenler uzaktan eğitimin avantajlarına ilişkin öğretmen, öğrenci, sistem kategorilerinde; uzaktan eğitimde yaşanan sorunları öğrenci, sistem ve öğretmen kategorilerinde; uzaktan eğitimde yaşanan sorunların çözümlerini sistem, ders ve iletişim; eğitimin geleceğine ilişkin iletişim, süreç ve aile kategorilerinde görüş bildirmişlerdir. Ülkedeki kırsal kesimler de dahil her yerine internet bağlantısı götürülmesi, dijital olarak hazırlanmış iyi örneklerin paylaşılması gibi öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT

In this research, it is aimed to reveal the distance education experiences of teachers during the COVID 19 process. The research was conducted using qualitative research method and was in the phenomenological design. The study group of the research consists of 15 official secondary school teachers working in Diyarbakır in the 2020-2021 academic year. Maximum variation sampling was used to determine the study group. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool in the study. Content analysis was used in the analysis of the data. Teachers revealed out their views on the advantages of distance education as teacher, student and system categories; they revealed out their views on the problems of distance education on student, system and teacher categories; also they revealed out their views on solution of these problems as system, lesson and communication categories; whereas the future of education views were gathered around communication, process and family categories. Suggestions such as bringing internet connection to every part of the country, including rural areas, and sharing good examples prepared digitally were suggested.

DOI: <https://doi.org/10.30783/newsosbilen.1167272>

Atıf/Cite as: Koşar, D. ve Bakır, N. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(4), 2231-2245.

Giriş

Korona virüs 2019 (Covid 19) dünyada ilk kez 2019 yılı Aralık ayında Çin'in Wuhan bölgesindeki deniz ürünlerinin satıldığı pazarda bulunan insanlarda saptanmıştır. Covid 19 kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına almış milyonlarca kişiye bulaşmış ve çok sayıda kişi hayatını kaybetmiş, Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2020) tarafından da pandemi ilan edilmiştir. Bu tür bir virüs daha önce insanlarda görülmemiştir; yeni bir virüs olup ateş, öksürük, nefes darlığı gibi pek çok belirtisi bulunmaktadır. İnsanlar arası bulaşma ilk başta Wuhan ve ardından Hubei eyaletindeki diğer şehirlere, Çin'in diğer eyaletlerine ve akabinde tüm dünyaya yayılmıştır.

Covid 19 salgını beraberinde pek çok belirsizliği de getirmiştir; yaşamın virüsten sonra nasıl olacağı, salgının seyri, sağlık, ekonomi, ticaret vb. pek çok sektör gibi eğitim kurumları da bu süreçten oldukça fazla etkilenmişlerdir (Can, 2020). Bu belirsizliğe istinaden eğitim sistemleri acil durum önlemleri alma yoluna gitmişlerdir. Eğitim sistemleri Covid 19 bağlamında bir takım önlemler alma yoluna gitmiş ve bu önlem ve çözüm yolları uzaktan eğitime odaklanmıştır. Bu sürecin nasıl yürütüleceği, nasıl daha etkili olabileceği, teknolojiyi eğitimle nasıl entegre olması gerektiği, olası öğrenme kayıplarının neler olabileceği ve nasıl telafi edileceği ve farklı öğrenme yöntemlerinden nasıl faydalanacağı üzerinde çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır (Arslan, Görgülü Arı, Hayır Kanat, 2021; Han, Demirebilek ve Demirtaş, 2021; Saygı, 2021; Yılmaz, 2022). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) verilerine göre pandemi sürecinden etkilenen yaklaşık 208 ülkede hem okullar hem de üniversiteler eğitimde ara verme yoluna gitmiştir. Bu süreçten etkilenen öğrenci sayısı 1.576.021.818 olarak kaydedilmiştir ve bu oran neredeyse ve tüm dünyadaki öğrenci sayısının %92'sini oluşturmaktadır.(UNESCO, 2020).

Türkiye'de ilk Korona virüs 2020 yılı Mart ayında görülmüştür. Salgının başlamasıyla beraber ülkede pek çok zorluk da gelmiş ve günlük yaşam rutinleri kesintiye uğramış ve tüm zorluklar eğitime de etki etmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'de 11 Mart 2020 tarihinde görülen ilk Covid 19'dan sonra okulöncesi, ilkököl, ortaokul, lise ve yükseköğretim kademelerinde eğitime ara verilmiştir. Daha sonra 23 Mart 2020'de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu'nca (YÖK) alınan kararlarla uzaktan eğitime geçilmiştir (Özdoğan ve Berkant, 2020).

Pandemi ile birlikte yüz yüze eğitim yerini uzaktan eğitime bırakmıştır. Eğitim kurumlarının kapanması sonrası öğretmenlerin öğrencilerle iletişim kurarak eğitimin engellenmesini sağlamaya çalışmak, uzaktan öğrenme ve açık eğitim uygulamaları teknolojik altyapısı hazır olan ülkelerde tercih edilmiştir. Ancak okulların kapalı olması sebebiyle öğrenci başarılarının belirlenmesi, öğretmenlerin desteklenmesi, öğrenci ve velilere psiko-sosyal destek sağlanması, telafi eğitimi planlamalarının yapılması, okul kapanışlarına istisnalar getirilmesi gibi konularda çeşitli uygulamalara başvurulmuştur (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020).

Uzaktan eğitim teknolojinin hızla yaşandığı günümüzde çağı yakalayabilmek için önemli uygulamalardan biridir (Aktaş, Büyüktaş, Güllü ve Yıldız, 2020). Yaşanan herhangi bir kriz anında eğitim faaliyetlerinin aksamadan yürütülmesini sağlamak uzaktan eğitimin amaçları arasında bulunmaktadır (Can, 2020). Hem canlı yayın olarak hem de kayıttan gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerine yönelik farklı isimler de kullanılmıştır; uzaktan öğretim (Sarıtaş ve Barutçu, 2020), çevrimiçi eğitim (Yamamoto ve Altun, 2020), çevrimiçi öğretim (McIntyre, Gregersen ve Mercer, 2020), uzaktan eğitim (Karadağ ve Yücel, 2020) bunlardan bazılarıdır. Uzaktan eğitim, öğrenci ile öğretmenin yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçimidir. (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020). Ateş (2010) uzaktan eğitimi, yüz yüze eğitime alternatif olarak geliştirilmiş bilgi ve internet teknolojinin eğitim ortamlarına getirdiği en büyük değişim olarak tanımlamaktadır. Covid 19 nedeniyle okulların kapanması ile birlikte pek çok ülkede öğrencilerin eğitim ve öğretim hayatından kopmalarına adına internet, televizyon ve/veya radyo gibi iletişim araçları eşliğinde farklı uzaktan öğrenme uygulamaları kullanılmaya başlanmıştır. UNESCO 61 ülkenin katıldığı bir araştırmada ülkelerin %82' sinde uzaktan eğitimde televizyon, radyo gibi geleneksel iletişim araçlarının ve internet tabanlı uygulamaların kullanıldığını belirlemiştir. Bu süreçte sadece çevrimiçi araçlar değil aynı zamanda televizyon gibi yayın organları da kullanılmaktadır. Türkiye'de de geleneksel iletişim araçları ile internet araçları beraber kullanılmış ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) da televizyon kanalları aracılığıyla sürdürülmüştür. İlköğretim ve ortaöğretim düzeyinde açık ve uzaktan eğitim uygulamaları Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) EBA İlkokul TV, TRT EBA Ortaokul TV ve TRT EBA Lise TV kanalları üzerinden sürdürülmüştür (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2020a). Ayrıca EBA canlı ders sisteminin yanı sıra eğitimde Zoom Skype, Google Meet gibi farklı platformlar da kullanılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin Covid 10 dönemi uzaktan eğitim ile yürütülen derslere ilişkin görüşleri incelenmiş; araştırma sonucunda öğrencilerin bu süreç içerisinde gerçekleştirilen derslerden geri kalmadıkları için uzaktan eğitimi yararlı bulduklarını ancak yine de yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır (Pınar ve Dönel Akgün, 2020). Bir diğer çalışmada Keskin ve Özer (2020) yükseköğretim kurumlarında yaptıkları çalışma öğrenci ve öğretim elemanları arasında etkili bir iletişim kurulmadığı, eğitimde teknik aksaklıklar yaşandığı sonuçlarını ortaya koymuşlardır. Bir araştırmada da öğrenciler kendilerine ait bir odaları olmadığını bunun kendi motivasyonlarını düşürdüğünü bu nedenle uzaktan eğitim tercihi olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Kör, 2021).

Türkiye’de öğretmenler Covid 19 pandemi sürecinde çok önemli roller üstlenmişlerdir. Öğrenci ve aileleri ile sürekli iletişim, öğrencilerin akademik gelişimleri, sosyal duygusal durumlarının takip edilerek desteklenmesi, hazırbulunmuşluk düzeylerine göre ev sorumlulukları vermeleri ve geri dönütler sunmaları, çevrim içi canlı derslerle öğrencilerin öğrenme kayıplarını engellemeleri bu rollerden bazılarıdır. Ayrıca uzaktan eğitim bağlamında ders videosu hazırlık sürecinde, mesleki ve teknik okullarda tıbbi maske, siperlik, tulum gibi malzemelerin üretilmesinde, sosyal sorumluluk çalışmaları bağlamında sokağa çıkma kısıtlaması olan 65 yaş ve üzeri kişilerin temel gıda ihtiyaçlarının karşılanmasında gönüllü olarak görev almaları da diğer rolleri arasında sayılabilir (Gençoğlu ve Çiftçi, 2020).

Uzaktan eğitime acil ve zorunlu geçiş nedeniyle, süreç içerisinde birçok aksaklık yaşanmıştır. Covid 19 pandemi sürecinde çoğu öğretmen eğitim ve öğretim sürecini aksatmadan yürütmek ve öğrencilerine destek olmak amacı çerçevesinde belki de daha önce hiç kullanmadıkları uzaktan eğitim araçlarıyla karşılaşarak kullanmak durumunda kalmışlardır. Öğretmenler yüz yüze iletişim dışında farklı yöntem ve araçlarla öğrencilerinin öğrenmesini ve iyi olma halini desteklemek ve aynı zamanda salgının kendi yaşamlarında sebep olduğu sosyal ve psikolojik güçlüklerle de mücadele etmek zorunda kalmışlardır (Çetinkaya Aydın, 2020). Öğretmenler uzaktan eğitim süresince okullarının bulunduğu sosyal çevredeki internet alt yapısı eksikliği, ölçme ve değerlendirme çalışmalarının tam olarak yapılamaması, canlı derslere katılımın az olması, öğretmenlerin kendilerinin evlerinde kişisel bir bilgisayarlarının bulunmaması (Bakırcı, Doğdu ve Artun, 2021; Saygı, 2021), göz sağlığında sürekli ekrana bakma kaynaklı bozulmalar, uzun zaman dilimlerinde sürekli ekran başında oturarak ders anlatmanın sebep olduğu duruş bozuklukları, sürekli ev ortamında bulunmaktan kaynaklı sosyal ve psikolojik, bunların yanı sıra ekonomik olarak da bir takım sıkıntılar yaşamışlardır (Ercan ve Keklicek, 2020).

Türkiye’de okullarda eğitime ara verildiği süreçte uzaktan eğitim programlarıyla öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişmelerinin desteklenmesi için ulusal ve uluslararası sertifikalı mesleki gelişim programları başlatılmıştır. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu tarafından akredite edilen eğitim programlar ulusal, uluslararası kurum ve kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin iş birliğinde hazırlanmıştır. Bu doğrultuda hazırlanan uzaktan hizmet içi eğitim programlarına 107 bin öğretmen katılmıştır. Ayrıca öğretmen ve okul yöneticilerinin bireysel ve mesleki gelişimini desteklemek amacıyla sosyal medya hesaplarından paylaşımlar yapılmıştır (MEB, 2020b).

Covid 19 salgınından sonra her ne kadar günümüzde yüz yüze eğitime geçilmiş olsa da uzaktan eğitimin önemi ve yaşam döngüsü içindeki önemi yadsınamayacak kadar büyük olmuştur. Bu bağlamda öğretmenlerin uzaktan eğitim süresince yaşadıkları deneyimlerin ortaya çıkarılması sürecin bütün olarak değerlendirilmesi, gelecekte farklı koşullarla ya da belirsiz durumlarda karşılaşıldığında sürecin başlatılması ve verimli şekilde yürütülmesi, eksikliklerin giderilmesi ve çalışmaların daha sağlıklı planlanabilmesi açısından öğretmenlerin görüşlerinin alınması önemli görülmüştür. Bu bağlamda bu araştırmada Covid 19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim deneyimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır;

Öğretmenlerin Covid 19 sürecinde (i) uzaktan eğitim çalışmalarının sunduğu avantajlara ilişkin görüşleri nelerdir? (ii) uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir? (iii)uzaktan eğitimde yaşanan sorunların çözümlerine ilişkin görüşleri nelerdir?(iv) Öğretmenlerin Covid 19 süreci sona erdikten sonra eğitimin geleceğine ilişkin düşünceleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Covid 19 pandemi sürecinde öğretmenlerin yaşadığı uzaktan eğitim deneyimlerinin ortaya konmasını amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür ve olgu bilim desenindedir. Olgu bilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunamayan olgulara odaklanmaktadır. Olgu bilim desenin kullanıldığı araştırmaların amaçlarından birisi kişinin bir olguya ilişkin yaşantılarını, deneyimlerini, algılarını belirlemek ve olguya yüklediği anlamları açığa çıkartmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu doğrultuda bu araştırmada derinlemesine incelenen olgu öğretmenlerin COVID 19 sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili yaşantılarıdır.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 öğretim yılında Diyarbakır'da görev yapmakta olan 15 resmi ortaokul öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede amaç, örneklem oluştururken araştırma problemine taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum düzeyde tutmak, geniş çaplı durumları ve önemli görülen ortak örüntüleri belirlemektir (Baltacı, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Maksimum çeşitlilik örnekleme ile büyük farklılıkların oluşturduğu ortak örüntülere odaklanılarak incelenen olguların benzer yönleri belirlenebilir (Travers, 2001). Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin belirlenmesinde gönüllülük esasının yanı sıra yaş, öğrenim durumu, mesleki kıdem, uzaktan eğitim ile günlük ders saati, bilişim teknolojilerini kullanma düzeyleri, uzaktan eğitim programına katılma durumları, kişisel bilgisayara sahip olma durumları ve evde internet bağlantısı olma durumları gibi değişkenler çeşitlilik kaynağı olarak alınmıştır.

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin yaşları 29 ile 42 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin tamamı lisans mezunu olup mesleki kıdemleri 6 ile 18 yıl arasında değişmektedir. Öğretmenler günde en az 2 en fazla 8 saat derse girdiklerini bildirmişlerdir. Bilişim teknolojilerini kullanma düzeyini 1 öğretmen çok iyi, 8 öğretmen iyi ve 6 öğretmen orta olarak belirtmişlerdir. Daha önceden düzenlenen uzaktan eğitim programlarına 3 öğretmen katılırken 12 öğretmen katılmamıştır. 2 öğretmen hariç bütün öğretmenlerin evde bilgisayarı bulunmakta ve tamamının evinde internet bağlantısı vardır.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öncelikle ilgili alanyazın ayrıntılı olarak taranmıştır. İlgili alanyazın taranırken öncelikle Covid 19 pandemi süreci, bu süreçteki uzaktan eğitim uygulamaları, süreçte eğitim kurumlarında yaşanan sorunlar, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin deneyimleri, sürece yüklenen anlamlara ilişkin araştırmalar incelenmiştir. Daha sonra öğretmenlerin Covid 19 uzaktan eğitim deneyimlerini ortaya koymak amacıyla çeşitli sorular belirlenerek Eğitim Yönetimi alanından görev yapmakta olan iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar öncelikli olarak görüşme formundaki soru sayısının azaltılmasını önermişlerdir; bu bağlamda birbirini tekrar eden, birleştirilebilme durumunda olan sorular yeniden düzenlenerek soru sayısında azaltmaya gidilmiştir. İkinci olarak uzmanlar soruların daha anlaşılır olmasına yönelik önerilerde bulunmuşlardır; bu doğrultuda sorular katılımcıların anlayacağı ve daha net cevap verebilecekleri şekilde daha açık yazılmaya çalışılmıştır. Son olarak yazım yanlışı, anlatım bozukluğu, dil bilgisi hatası olan az sayıdaki sorularda düzelmeye gidilmiştir. Uzmanların geribildirimleri dikkate alınarak görüşme formu yeniden düzenlenerek araştırmanın amacına uygun ve anlaşılır olacak şekilde forma son hali verilmiştir. Görüşme formunda yer alan bazı görülme soruları şu şekildedir; “Covid-19 pandemi sürecinde yapılan MEB uzaktan eğitim çalışmalarında karşılaştığımız sorun/sorunlar nelerdir?”, “Covid 19 pandemisi sona erdiğinde eğitim sisteminin ne gibi değişimlere uğrayacağını düşünüyorsunuz?”.

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak görüşme kullanılmıştır. Görüşme nitel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama tekniklerindedir. Araştırmacıların görüşme yolu ile veri toplama amaçlarından bir tanesi araştırmaya katılan kişilerin duygu, düşünce ve tutumlarını kendi iç görüşlerini ve yaşam perspektiflerini anlamaya çalışmaktır. Görüşme yöntemi kullanılarak katılımcıların olguya ilişkin yaşantıları, düşünceleri, tutum ve davranışları, duyguları, tepkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Olgubilim deseninde yürütülmüş olan bu araştırmadan araştırmaya katılan öğretmenlerin Covid 19 süresince uzaktan eğitimle ilgili deneyimlerini araştırmacılar ile etkileşimli bir ortamda kendi ifadeleri ile detaylı, samimi, rahat ve derinlemesine anlatmalarının etkili olacağı ve onların konuya ilişkin görüşlerini daha açık bir

şekilde ortaya koyacağı düşünüldüğü için görüşme kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesi ve gerekli yasal izinlerin alınmasının ardından öğretmenler ile iletişime geçilerek araştırmanın amacı ve yöntemi ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiştir ve gönüllü katılım gösteren öğretmenlerden uygun bir zaman dilimi için randevu talep edilmiştir. Belirlenen randevu saatinde görüşmeyi kabul eden öğretmenlerin görev yaptıkları okullara gidilerek öğretmenlerle birebir ve yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Covid 19 küresel salgını nedeni ile yüz yüze görüşme imkânının bulunmadığı durumlarda çalışmaya katılan bazı gönüllü öğretmenler ile Zoom üzerinden görüşme yapılmıştır. Bir görüşme yaklaşık 35 ile 45 dakika aralığında sürmüştür. Çalışmada kurum ve şahıs isimlerinin belirtilmeyeceği, verilerin bilimsel amaçla kullanılacağı ve yapılan görüşmelerin sadece araştırmacı tarafından dinleneceği belirtilerek katılımcılardan alınan onay ile ses kayıt cihazı aracılığıyla görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan her bir görüşmeden elde edilen veriler araştırmacılar tarafından dinlenerek Word dosyası şeklinde bilgisayar ortamında yazılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar, kategoriler ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi ve anlaşılabilir biçimde düzenlenerek yorumlamaya destek olan içerik analizi kullanılmıştır. Nitel araştırma verilerinin analizinde verileri kodlama, temaları bulma, kod ve temaları düzenleyerek bulguları tanımlama aşamaları kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada katılımcılarla yapılan görüşmeler çalışmanın genel ve alt amaçlarına uygun şekilde kodlanmıştır. Ulaşılan kodlar bir araya getirilmiş benzer yönler bağlamında gruplandırılarak alt temalara ve ardından temalara ulaşılmıştır. Katılımcıların görüşlerini doğrudan verebilmek nedeniyle kod ve alt temalara uygun ifadeler kullanılmıştır. Katılımcıların gizliliğini sağlamak için Ö1, Ö2, Ö3, ..., Ö15 şeklinde kodlar verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bilimsel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik sonuçların inandırıcılığı açısından en önemli iki ölçüt olarak kabul edilmektedir. Nitel araştırmalarda geçerlik; araştırmacının olguyu olduğu biçimiyle ve olabildiğince tarafsız bir şekilde gözlemlenmesi anlamına gelmektedir. Toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel araştırmada geçerliğin önemli ölçütlerindedir. İç geçerlik araştırmacının; verileri toplama, verileri analiz etme ve verileri yorumlama sürecinde tutarlı olması ve bu tutarlılığı nasıl sağladığını açıklaması ile ilgilidir. Dış geçerlik ise araştırma sonuçlarının benzer ortamlara genellenebilmesi için araştırmacının; araştırmanın tüm aşamalarını ayrıntılı bir şekilde betimlemesi ile ilgilidir. Araştırmanın iç güvenilirliği araştırmanın tutarlılığı ile dış güvenilirliği ise araştırmanın nesnel ve yansız olması ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmada katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler uzun tutularak ve derinlemesine sorular sorularak; katılımcılarla uzun süreli etkileşim kurulmaya ve derinlemesine veri toplanmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda katılımcılardan katılımcı teyidi alınmıştır, böylelikle iç geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada ise yöntem bölümünde, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve çözümlenmesi süreçlerindeki işlemler detaylandırılarak ayrıntılı raporlaştırma yoluna gidilmiştir. Bulgular bölümünde temalara ilişkin katılımcı görüşleri doğrudan alıntılarla sunularak ayrıntılı betimleme yapılmaya çalışılmıştır; bu şekilde dış geçerlik sağlanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın iç güvenilirliği, araştırma sonuçlarının veriler ile tutarlılığına ilişkin tutarlılık incelemesi ile dış güvenilirliği ise araştırma sürecinin ayrıntılı bir şekilde açıklanması, varsayım ve önyargıdan uzak bir tutumla sürecin işlenmesi ve görüşme kayıtlarının başkaları tarafından incelemeye uygun şekilde saklanması ile sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Uzaktan Eğitimin Sunduğu Avantajlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitimin sunduğu avantaj ilişkin görüşleri kategori, kod, katılımcı kod ve sayısı şeklinde aşağıda Tablo 1’de verilmiştir;

Tablo 1. Uzaktan Eğitimin Avantajları

Kategori	Kod	Katılımcı
Öğretmen	Teknoloji kullanım becerisi	Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö14
	Kendine zaman ayırma	Ö10, Ö11, Ö12
Öğrenci	Eğitimden uzaklaşma engeli	Ö7, Ö13
	Öğretmen öğrenci buluşması	Ö7

Sistem	EBA TV	Ö2
	Alt yapı eksikliği farkındalığı	Ö7, Ö8, Ö15
	Yaşam boyu öğrenme	Ö13

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitimin avantajlarına ilişkin öğretmen, öğrenci, sistem kategorilerinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öğretmen kategorisinde teknoloji kullanım becerisi, kendine zaman ayırma; öğrenci kategorisinde eğitimden uzaklaşma engeli, öğretmen öğrenci buluşması, görsellik ve sistem kategorisinde EBA TV, alt yapı eksikliği farkındalığı ve yaşam boyu öğrenme kodları öne çıkmaktadır.

Öğretmenlerin teknoloji kullanım becerilerine ilişkin olarak Ö4 aşağıdaki şekilde öğretmenlerin teknolojiye ilişkin becerilerinin arttığını ifade etmiştir;

Öğretmenler konusunda bazı avantajlar oldu, mesela bilgisayarı kullanma yeterliliğimiz bence biraz daha çok arttı bu dönemde, bu konuda kendimizi geliştirdik. İnternette neler yapabiliriz, kendi alanımızla ilgili ne tür çalışmalar yapabiliriz, bu alanda bize katkısı çok oldu. İnanılmaz bir hızla ilerledik diyebilirim bu süreç için” şeklinde görüşünü ifade ederken Ö7 “Bir; öğretmenlerin teknolojiye olan ilgisini artırdı kesinlikle bunu söyleyebilirim çünkü yıllarca insanlar, öğretmen arkadaşlar da dahil bir çok teknolojik aleti hiç dokunmadık kullanmadık en azından bir çok teknolojik aleti kullanma ve etkin olarak kullanma fırsatı verdi bize, bu birincisiydi”

Kişisel olarak kendine zaman ayırma konusunda pandemi sürecinin avantajlarına dikkat çeken Ö10 görüşlerini şöyle dile getirmiştir;

Ben yani kişisel olarak pek evden çıkmadığım için, benim hayat tarzıma da uydu, okumalarım daha şey oldu, daha düzenli oldu, daha fazla zaman ayırabildim. Gitar çalıyorum, onun için daha avantajlı oldu, bana daha fazla zaman kaldı diyebilirim. Mesela daha önce yapmak istediğim bazı şeyler vardı, felsefe okumalarım gibi. Çünkü çok fazla süre isteyen bir şey, günde 1 saat 2 saat okuyayım boş zamanlarımda yeterli olmayacağı için, bu benim için bir fırsat oldu, felsefe okumaları yaptım.

Ö13 Covid 19 sürecinin avantajlarından birisinin öğrenciler açısından eğitimden kopmama olduğunu “yani çocukların bir nebze de olsa eğitimden kopmadıkları gerçeğini bize sunduğunu görüyoruz, evet istediğimiz düzeyde belki değil ama yine de evde de olsa bir şeyler yapmaya çalışılıyor.” şeklinde söylemiştir. Ö7 öğretmen öğrenci buluşması ile ilişkili olarak “Öğretmenlerin ve öğrencilerin en azından buluşmasını sağladık, çocukların en azından derslere geri kalmasını engelledi, eğitimden uzaklaşmasını engelledik” şeklinde görüşünü bildirmiştir. Alt yapı konusundaki görüşünü Ö8 şu şekilde belirtmiştir; “Çalıştığımız okulda akıllı tahtamız yok uzaktan eğitim öğrenciler için biraz da görsellik açısından, hani bilgisayardan direkt yansıttığımız için görsellik açısından iyi oldu.” EBA TV’nin kullanım avantajı sağladığına ilişkin görüşünü Ö2, “Hemen EBA TV’nin devreye sokulması bir avantajdı, EBA üstünden canlı derslerin başlatılması öğrenciler için ve öğretmenler için büyük bir avantaj olmuştur.” şeklinde ifadelendirmiştir.. Uzaktan eğitimin en önemli avantajlarından birisinin yaşam boyu öğrenme olduğunu dile getiren Ö13 düşüncelerini şu sözlerle açıklamıştır;

Bunun yanında uzaktan eğitimin şöyle bir faydası olduğunu da gördük; sadece öğrenciler için değil yetişkinler için de, öğretmenler içinde ve diğer çalışan meslek grupları içinde gün içerisinde işte, işten geldikten sonra, çalışmalarını bitirdikten sonra, evdeyken de uzaktan eğitim yoluyla devam edeceğini, sürekli gelişimi açık bir şekilde hayatını sürdürebileceği eğitime katabileceği gerçeği söz konusu.

Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri kategori, kod, katılımcı kod ve sayısı şeklinde aşağıda Tablo 2’de verilmiştir;

Tablo 2. Yaşanan Sorunlar

Kategori	Kod	Katılımcı
Öğrenci	Derse katılım	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
	Donanım eksikliği	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15

	Kardeş sayısı	Ö4,Ö7,Ö11
Sistem	Alt yapı eksikliği	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
	İş yaşam dengesi	Ö7, Ö12
	Fiziksel problemler	Ö5, Ö6
Öğretmen	7/24 telefon	Ö12
	Teknoloji kullanımı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10
	Ders süreci	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşanan sorunları öğrenci, sistem ve öğretmen olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Öğrenci kategorisinde derse katılım, donanım eksikliği, kardeş sayısı kodları öne çıkarken, sistem kategorisinde alt yapı eksikliği tüm öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Öğretmen kategorisinde iş yaşam dengesi, fiziksel problemler, 7/24 telefon, teknoloji kullanımı ve öğrencinin ders süreci öne çıkan kodlardır.

Derse katılım konusunda Ö1 düşüncelerini “mesela canlı dersleri yapıyorduk ama 40-45 kişilik sınıfta 4- 5 öğrencinin katılımıyla dersi işlemek zorunda kaldık.” şeklinde açıklamıştır. Ö2 “Çünkü öğrencilerimin derse katılımı düşünürsem %50’yi hiçbir zaman bulmadım.”; Ö5 “Öğrenci katılımı çok az, bizim belki şartlarımızdan dolayı, okulun çevresel koşulları yani öğrencilerimizin maddi imkânı imkânsızlıkları daha doğrusu, onlardan dolayı ne yazık ki öğrencilerimizde internet ya da tablet ya da bilgisayar bunlara erişim çok sınırlı ve bu nedenle öğrenci katılımı çok düşük.” şeklinde düşüncelerini dile getirerek uzaktan eğitimde öğrencilerin bazı nedenlerle derse katılmadıklarını ifade etmişlerdir. En önemli olarak görülen bir diğer sorun da internet alt yapısı eksikliğidir. Buna ilişkin olarak Ö12 “EBA da özellikle bazı dönemler çok yoğunluk oldu, dersten kopuşlar, işte bağlantı kuramamalar, öğrencilerin bağlanamaması maalesef yoğun oluyor, bazı saatler çok yoğun oldu, sıkıntımız buydu.” Şeklinde, Ö6 ise aşağıdaki gibi internet sorununu dile getirmişlerdir;

Şimdi uzaktan eğitim anlatırken şöyle; benim evim internet altyapısının yine çok sağlam olmadığı bir bölgede oturuyorum ve internet sık sık, elektriğim ve internetim köyümde de öyle evimde de öyle birbirlerini çok bağlantılı zaten, elektriğim kesildi yerler. Eğer telefonunda bir öğretmen olarak şarjı, interneti uygun değilse ki, olmayabilir bence, bu bir öğretmenin en doğal hakkı. Uygun olmadığı; derse ulaşamıyorsun.

Öğretmenler iş yaşam dengesi sağlama, evden etkili ders anlatımı konularında da bir takım sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin Ö7 kendi ailesi ile ilgili olarak evde bulunan diğer aile fertlerinden dolayı derslerini etkili işleyemediğini belirtmiş ve şöyle demiştir;

Alt yapı olarak özellikle velilerin, bizim şey vardı, yani ev ortamı gerçekten ne kadar rahatlık verse de canlı derslere uygun değil, ev ortamında aile var, ders anlatmak istiyorsun, onlarda kendi hayatını devam ettirmek istiyorlar, orada ikisi birbirine karışıyor, olmuyor. Okula, genellikle kendi okuluma geldim, kendi okulumda ders anlatıyorum. Yani baktım çözüm yok, bir de evde öğretmen sayısı çok; bir abim, kardeşim, ben. Annem kardeşlerim diğerleri diyor ki nereye gidelim, yani o sıkıntı var. Yani şimdi mesela abim bir odayı alıyordu, aynı odayı kullanamıyorsun, ben de diğer odaya gidiyordum, diğer kardeşimde diğer odaya gidiyordum. Annem diyor ki biz nereye gidelim. Yani sıkıntı oluyordu. Bende okulu kullandım genellikle kendi okuluma gittim.

Ders sürecinde öğrencileri derse katmak, kameradan izlemek, dersi dinleyip dinlemediklerini kontrol etme konusunda sıkıntılar yaşadığını ifade eden Ö13’nün sözleri aşağıdaki gibidir.

Ders esnasında ya da ders sırasında yani kayma olabiliyor, ders dışı farklı uygulamalara oyunlara başka şeylere kayabiliyor, tabi bunu kontrol etmek bir anlamda güçleşiyor. Şöyle bir handikapı var bu uzaktan eğitimin, öğrencinin kamerasını açmak istiyoruz, lakin evlerin müsait olmadığını söylüyorlar kamera açılmadığında da bu şeyi nasıl olduğunu, arka planda nelerin döndüğünü bilmiyoruz. Bir de şöyle bir durum da var, ailelerin kendi içerisinde, mesela arka planda, anne

de baba da dinliyor, bazen derse müdahil olma durumları da oluyor, belki bu ders esnasında olmuyor lakin ders sonrasında okul idarecilerini arayarak, bu hocanız nasıl ders anlatıyor gibi böyle şeylerle karşılaşmış durumdayız.

Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri kategori, kod, katılımcı kod ve sayısı şeklinde aşağıda Tablo 3'te verilmiştir;

Tablo3. Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular

Kategori	Kod	Katılımcı
Sistem	Alt Yapı	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
	Kaynak	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
Ders	Katılım	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14
	Değerlendirme kriterleri	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö13, Ö14
İletişim	Öğrenci	Ö6, Ö12

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşanan sorunların çözümlerini sistem, ders ve iletişim olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Sistem kategorisinde alt yapı ve kaynak kodları öne çıkarken ders kategorisinde katılım ve değerlendirme kriterleri, iletişim kategorisinde ise öğrenci kodu öne çıkmaktadır. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunların çözümüne ilişkin olarak Ö1 düşüncelerini şöyle açıklamıştır;

Hep Avrupa'yı örnek veriyoruz. Bazı Avrupa ülkelerinde orda çalışan akrabalarımızla iletişim halindeyiz. Onlar şunu diyor: Bizdeki canlı ders olayı çocuk okulda nasıl ki işte sabah 8 'de ders başlıyorsa 12'de ders başlıyorsa, düzenli bir şekilde ve altyapısı sağlam bir şekilde, herkesin evinde internet olacak şekilde, işte herkesin bilgisayarıdır kamerası açık bir şekilde kontrollü bir şekilde biz bu şekilde ders görüyoruz diyorlar. Eğer bizde kendi ülkemizde kendi öğrencilerimiz de o imkânı sağlarsak altyapısı sağlam olan her öğrencinin evinde bilgisayar interneti olan herkesin kamerası açık bir şekilde otokontrolün bizde olduğu bir şeyi gerçekleştiresek uzaktan eğitim yüz yüze eğitim kadar olmasa da yine çok faydalı olacaktır. Bizim bunu sağlamamız gerekiyor.

Ö2 öncelikli olarak sürecin aksamaması öğrencilerin derslerine devam edebilmesi için araç donanımının sağlanması konusunda “*Milli eğitim öncelikle öğrencilerin internet ve cihaz eksikliğini gidermeli.*” şeklinde önerisini sunmuştur.

Ö9 öğrenci ve öğretmen arasındaki ilişkinin olumlu olması nedeniyle, öğrencinin öğretmenini dersi sevmesi, desteklendiğini hissetmesinin derse katılım konusunda önemli olduğunu dile getirerek düşüncelerini şöyle açıklamıştır.

Öğretmenin öğrenciye hitap biçimi, öğretmenin öğrenci ile arasındaki ilişki, öğrencinin derse katılımını çok etkiliyor. Şöyle yaparsanız; dersi eğlenceli hale getirecek şeyler bulursanız, mesela öğrenci dersten sıkılmazsa, bir yolunu bulup bahane uydurmuyor, annesinin telefonu yoksa babasınınkine başlıyor, ya da bilgisayar komşusuna gidene bile gördüm ben. Benim öğrencilerimden şöyle örnek vermek istiyorum; evinde bilgisayar olmayan öğrencilerim vardı, aynı binada oturuyorlardı, sırf benim dersim için yan yana gelip buluşuyorlardı.

Ö14 de “*yani önerim şu, öncelikle internetin, alt yapının sağlanması lazım, iyi bir alt yapının olması gerekiyor, herkesin ulaşabileceği seviyede olması gerekiyor, herkese ulaşması gerekiyor buna, hani internet diyoruz, EBA diyoruz, öncelikle bunu sağlamamız lazım, altyapı, ben bunu öneririm.*” Şeklinde görüşlerini bildirerek alt yapı sorununun çözümüne, öğrencilere internet ve bilgisayara ya da tablet sağlanması bağlamında, etkili iletişim kurarak derslere katılımlarını sağlama, etkili değerlendirme kriterlerinin katılma yardımcı olacağı konusunda öneriler sunmuştur.

Covid 19 Sonrası Eğitimin Geleceğine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin COVID 19 sonrası eğitimin geleceğine ilişkin görüşleri kategori, kod, katılımcı kod ve sayısı şeklinde aşağıda Tablo 4’te verilmiştir;

Tablo 4. Eğitimin Geleceği

Kategori	Kod	Katılımcı
İletişim	Sosyalleşme	Ö1, Ö3, Ö13, Ö14
	Kayıp nesil	Ö1
Süreç	Eğitim teknolojisi	Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9
	Hibrit eğitim	Ö4
	Robotlar	Ö12
	Teknoloji kullanımı	Ö1,Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15
	Yeni donanımlar	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9
	Okul dışı öğrenme ortamları	Ö13
	Öğretmen eğitimi	Ö6, Ö8
Aile	Resim Beden Eğitimi Müzik dersleri	Ö11
	Destek	Ö7, Ö10
	Gelişim	Ö10, Ö15

Tablo 4 incelendiğinde Covid 19 sonrası eğitimin geleceğine ilişkin olarak öğretmenler iletişim, süreç ve aile kategorilerinde görüş bildirmişlerdir. İletişim kategorisinde sosyalleşme ve kayıp nesil; süreç kategorisinde eğitim teknolojisi, hibrit eğitim, robotlar, teknoloji kullanımı, yeni donanımlar, okul dışı öğrenme ortamları, öğretmen eğitimi, Resim Beden Eğitimi Müzik dersleri; aile kategorisinde destek ve gelişim öne çıkan kodlar arasında yer almaktadır.

Öğretmenlerden Ö1 pandemi koşulları ile öğrencilerin uzaktan eğitim yolu ile akademik ve sosyallik açısından geri kaldıklarını bunun telafisini yapmakla eğitimin geleceğini bağdaştırmış ve sözlerini şu şekilde dile getirmiştir; *“Gelecekte sadece bir yıl değil biz aslında birkaç nesli farkında olmadan yok ettik. Bizim o açığı kapatmamız lazım diğer taraftan da hepimiz şu an sanal bağımlı olduk, yani bakıyorsun, biz yetişkin bireyler olmamıza rağmen oturuyoruz, farkında olmadan karşımızdaki ile iletişim kuracağımıza telefona sarılıyoruz, mesaj atıyoruz internette bakıyoruz. Aslında bu uzaktan eğitim bizden sosyalleşmeyi de aldı. Biz bunu acısını ciddi anlamda çekeceğiz.”* Artık teknolojinin eğitimde daha fazla rol oynamadığını ve bu bağlamda öğretmenlerin teknoloji kullanım becerilerine yönelik olarak eğitimlerin sıklaşmasını dile getiren Ö6 düşüncelerini *“Öğretmenler için daha fazla eğitim olabilir, çünkü yaş aralıkları çok farklı; yeni nesil öğretmenler buna çok rahat adapte olabilmişken, bazı yaşlı olgun öğretmenler çocukları olmadan canlı derse de giremediler. Bunun için ekstra birilerine ihtiyaçları oldu ama yeterince, iyi materyal ve internete ulaşım varsa; okul her zaman olmayabilir yani her gün olmayabilir 1-2 gün veya haftanın bazı günleri olabilir, olmalı kesinlikle bu bir itici güç.”* şeklinde ifade etmiştir. Resim Müzik ve Beden Eğitimi derslerinin önemsenmesi gerektiğini vurgulayan Ö11 sözlerini şu şekilde dile getirmiştir;

(...) resim, müzik, beden eğitimi önem verilmediği sürece, ben eğitim sisteminin başarılı olabileceğini asla düşünmüyorum. Temel dersler ön plana çıkıyor ve çocuklar haliyle temel derslere önem vermeye çalışıyorlar. Not onlar için çok önemli. Ben notlarını çok güzel veriyorum, çokta memnunlar, çok da memnunum. Ama eğitim sistemi açısından ama gelecekte çocukların yararına olabileceği hiçbir ufukta bir ışık göremiyorum, niye göremiyorum, çünkü bu üç temel, üç güzel, yatıştırıcı, eğlendirici derslere hiç kimse önem vermiyor ve niye verilmiyor. Bir çocuk resmi yaparken, herkesin yeteneği farklı olabilir, sizin açınızdan, siz müzikte çok iyi olabilirsiniz, bazı öğrenciler resimde çok iyi olabilir, herkes matematik yapmak zorunda değil, herkes fen bilgisi bilmek zorunda değil, yani ne bileyim herkes İngilizce konuşmak zorunda değil.”

Robotların da eğitimde rol oynayacağını düşünen Ö12 *“şimdi pandemiden önce şöyle söylenmişti, işte gelecekte robot öğretmenler olacak ondan sonra onlarla ders işleyeceğiz, bilgisayarlar daha çok işin içine girecek ama Covid-19 döneminde gördük*

ki kesinlikle öğretmensiz bir eğitim düşünülemez.” demiştir. Gelecekte ailelere de çok önemli sorumlulukların yüklendiğini vurgulayan Ö10 düşüncelerini şöyle ifade etmiştir;

Yani işte, biraz aileler kendi başının çaresine bakıyor gibi bir durum ortaya çıktı, yani bu süreç devam ederse, ya da önümüzdeki süreçlerde bu sürecin tekrarı, tekrar söz konusu olursa, biraz daha ailelerin kendilerini geliştirmesi, öncelikle ailenin, velinin kendini geliştirmesi. Ben çocuğumu evde nasıl yetiştirebilirim, eğitimine nasıl katkıda bulunabilirim. Öncelikle aileler bir zahmet kendisini geliştirirsin, baksın etsin.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öğretmenler Covid 19 süresince yüz yüze eğitimin yapılamadığı dönemde uzaktan eğitim ile eğitim öğretime devam etmişlerdir; bu bağlamda uzaktan eğitimin kendileri, öğrenci ve sistem ile ilgili konularda bazı avantajlar sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler pandemi ile birlikte zorunlu olarak uzaktan eğitim sürecinin başlaması ile birlikte teknoloji ve eğitimi daha fazla ilişkilendirmek durumunda kalmışlardır; böylelikle daha önceden kullanılmayan bazı bilgisayar program ve uygulamalarını öğrenerek kullanmaya başladıklarını ve süreç içerisinde de teknoloji kullanım becerilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Süreç sadece teknolojik aletlerin kullanılması konusunda becerileri artırmakla kalmamış, eğitimde görselliği artırmış ve aynı zamanda öğrencilerin eğitimden tamamen kopması önünde engel teşkil etmiş ve öğrencilerle öğretmenleri sınıf ortamının dışında yeni bir platformda buluşarak eğitim sürecinin devamını sağlamıştır. Yaşam boyu öğrenmenin önemi ortaya çıkarak Türk Milli Eğitiminin temel ilkelerinden birisi olan her yerde eğitim ve süreklilik ilkeleri bağlamında da süreç önemli hale gelmiştir. Bu araştırmanın bulgusuna benzer şekilde Han, Demirebilek ve Demirtaş'ın (2021) araştırma sonuçlarına göre de salgın sürecinde uzaktan eğitimin bazı avantajları olmuştur. Bunlar, teknoloji kullanımının yaygınlaşması, öğretmenlerin teknolojik bilgi ve kullanımının artması, eğitim ile teknolojinin entegre olması, eğitsel dijital içeriklerin artması ve paylaşılması, uzaktan eğitim ile belirli kazanımların elde edilmesi, eğitimden kopmayarak hangi şartta olursa olsun eğitime devam edilebilmesi, öğretmenlerin sınırlı da olsa öğrencilerine ulaşabilmesi, öğrencilerin derslerden geri kalmaması, her zaman ve her yerde eğitim verilebilmesidir. Özdoğan ve Berkant (2020) da araştırmalarında benzer şekilde teknoloji kullanım farkındalığının artması, eğitimden kopmayarak eğitim ihtiyacını giderme bağlamında uzaktan eğitimin avantajlarını belirlemiştir. Eğitim öğretim ve öğrenme sürecinin devamlılığı bağlamında Ülger (2021) de benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu açılarından değerlendirildiğinde Covid 19 öncesi çok da aşına olunmayan uzaktan eğitim sürecinin eğitim öğretim hayatına dahil olmasının beraberinde eğitim ve öğretim sürecine erişim kolaylığı ve rahatlığı, teknoloji bilgisi ve uygulamalarının artması, dijital okuryazarlığın geliştirilmesi, büyük bir salgın hastalık süresince eğitim ve öğretimden kısmen kopmama gibi pek çok açıdan avantajlar sağladığı görülmektedir.

Öğretmenler Covid 19 süresince yüz yüze eğitimin yapılamadığı dönemde uzaktan eğitim ile eğitim öğretime devam etmişlerdir; bu dönemin avantajları olduğu kadar beraberinde pek çok sorunu da getirdiklerini vurgulamışlardır. Özellikle en çok vurgulanan sorun alanları da öğrenci, sistem ve öğretmen kategorilerinde toplanmıştır. Öğretmenler uzaktan eğitim süresince öğrencilerin derse katılımı konusunda pek çok sorun dile getirmişlerdir. Kameraların çoğunlukla kapalı olması, öğrencilere zaman baskısı nedeni ile yeterli derecede söz hakkı tanımaması, davranışların yeterli ve etkili şekilde öğretmen tarafından gözlenememesi, evdeki kardeş sayısı nedeni ile zaten kısıtlı olan maddi imkânlar nedeni ile öğrencilerin evde tek olan telefon ya da bilgisayarını ders bağlamında paylaşma konusunda sıkıntılar yaşanması, alt yapı eksikliği nedeni ile derslere bağlanma, uzun süre çevrimiçi kalma, ses donanımı vb. donanım sıkıntıları, öğretmenlerin sürekli evden ders yapma durumunda kalmaları nedeni ile iş yaşam dengesi sağlamakta güçlük çekmeleri, öğretmenlerin velilerle sürekli telefonda iletişim kurma çabaları ve bu durumun zaman zaman öğretmeni de zor durumda bırakması, teknoloji kullanımı konusunda sıkıntılarının yaşanması, öğrencilere etkili dönüt verememe ve sürekli bilgisayar başında ders anlatmaktan ortaya çıkan fiziksel problemler en çok vurgulanan sorunlar olarak araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Araştırmanın bu sonucunu destekler pek çok araştırma bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi Balaman ve Hanbay Tiryaki'nin (2021) araştırma sonuçlarıdır. Söz konusu araştırmada da öğretmenler uzaktan eğitimin psikomotor alan derslerinde, ölçme değerlendirmede, duyguların aktarımında, etkileşimde etkisiz olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca her öğrencinin imkânlar ve altyapı bakımından aynı şartlara sahip olmadığı ve motivasyonda azalma belirtilmiştir. Balaman ve Hanbay Tiryaki'nin iletişim açısından geri dönütlerin sağlıklı verilememesi ve öğrencilerin kontrol edilmemesi de bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Han,

Demirbilek ve Demirtaş'ın (2021) araştırmalarında bu araştırmanın sonuçları ile tutarlı olarak okul yöneticileri ve öğretmenler zorunlu uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine ilişkin internete erişim, teknolojik araçlar ve teknolojiye, derslerin işlenmesine, motivasyon ve iletişime, eğitimde fırsat eşitliğine, sınıf yönetimine, zorunlu ve plânsız sürece ilişkin olumsuzluklar ifade etmişlerdir. Özdoğan ve Berkant (2020) da araştırmalarında benzer şekilde internet eksikliği, bilgisayar eksikliği, duygusal bağ kurulamaması, derse katılımın düşük olması, motivasyon eksikliği, etkili değerlendirmenin yapılamaması sorunlarını ortaya koymuşlardır. Arslan, Görgülü Arı ve Hayır Kanat'ın (2021) çalışmalarında her ne kadar farklı bir çalışma grubu olsa da veli penceresinden bakıldığında da internet erişimi, teknolojik araç gereç yetersizliği, teknolojik yetersizlik ve internet olmaması belirlenen sorunlar arasında yer almaktadır. Kavuk ve Demirtaş (2021) da yine benzer şekilde COVID 19 süreci uzaktan eğitim uygulamalarının ortaya çıkardığı sorunları teknolojik aletlerin kullanımı, internet erişimi, aynı anda evde birden çok kişinin aynı bilgisayarı kullanma çabaları, internet bağlantı problemleri, öğretmen öğrenci arası iletişim kopukluğu, değerlendirmenin sağlıklı yapılamaması, ailelerin destek eksikliği, bazı sağlık problemleri, olarak belirlemişlerdir. Karadağ ve Yücel (2020) de öğrencilerin %23'ünün uzaktan eğitime dâhil olmadığı belirtilmişlerdir. Ülger'in (2021) yapmış olduğu araştırmada belirlenen sorunlar da benzer olmuştur; internete erişim, eğitim düzeyi düşük ebeveynler ve dijital uçurum bazılarıdır. Şüphesiz pek çok avantajının yanında eğitimde fırsat ve imkân eşitliği bağlamında pek çok sorunda Covid 19 süreci ile birlikte yeniden gündeme gelmiştir. Maddi imkânlardan yoksun ailelerin öğrencilerin yeterli teknolojik alete, bilgisayara, internete sahip olamamaları ve etkili kullanamamaları nedeni ile akademik açıdan yeteri derecede kendilerini geliştirme fırsatı bulamamışlardır. İnternet alt yapısının olmaması nedeni ile pek çok evde internet olmadığı ve bazı yerlerde olsa dahi yine de etkili çevrimiçi bağlanma sorunu yaşandığı belirlenmiştir; derse etkili katılım sağlanamaması pek çok öğrenci de motivasyon düşüklüğünü beraberinde getirmiştir.

Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunların çözümü olarak internet bağlamında alt yapı sorununun çözülmesini böylelikle evinde bilgisayarı olan herkesin internete bağlanma, bağlantının sürdürülmesi bağlamında çözüm önerisi sunmuşlardır. Ayrıca süreç pek çok ailenin evinde kısıtlı imkânların bulunduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir, öğrencilerin maddi imkânsızlıklar nedeni ile evlerinde eğitim öğretim süresince yararlanabilecekleri materyal, teçhizat olmamasının büyük sıkıntılar doğurdu ortaya konuş her öğrenciye bu bağlamda kaynak desteği sağlanmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir. Derse katılım konusunda donanım ve alt yapı sorunundan öte öğrenciden kaynaklanan sorunların çözümünde de öğrenciye aile ve okul işbirliği ile destek verilmesi, derse katılımın zorunluğu ve öneminin vurgulanmasına dikkat çekmişlerdir. Etkili değerlendirme kriterlerinin bunda önemli olacağı da belirlenmiştir. Özdoğan ve Berkant (2020) da bu araştırmanın sonuçları ile tutarlı şekilde araştırmaları sonucunda okul yöneticilerinin uzaktan eğitimin niteliğinin artırılmasına yönelik çözüm önerilerinin çoğunlukla fırsat eşitliğin sağlanması ve değerlendirmeye ait esasların belirlenmesi şeklinde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer sonuç ise öğretmenlerin Covid 19 sonrası eğitimin geleceğine ilişkin düşünceleridir. Covid 19 sonrası öğretmenler pandemi nedeni ile okullarından, arkadaşlarından ve sosyal çevreden uzak kalmanın, yüz yüze eğitimin alternatifi olan uzaktan eğitimdeki pek çok sorun nedeni ile etkili bir eğitim öğretim sürecinin yaşanmadığını bunun da kayıp bir nesli ortaya çıkardığına işaret etmişler gelecekte de bu yaraları sarmanın doğru olacağına işaret etmişlerdir. Aynı zamanda artık uzaktan eğitimin yok sayılmayacağını hibrit eğitime devam edileceğini, teknoloji kullanım becerilerinin her eğitim paydaşı tarafından içselleştirilmesi gerektiğini, ailelerinde bu bağlamda hem kendilerini geliştirmeleri hem de öğrencilerine destek olmalarının altını çizmişlerdir. Ayrıca öğretmenler Resim, Müzik, Beden eğitimi gibi derslerin gelecekte daha çok önemsenmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Balaman ve Hanbay Tiryaki'nin (2021) araştırmalarında da benzer şekilde Fen Bilimleri, Müzik, Beden Eğitimi, Tiyatro gibi uygulamalı içeriğin ağırlıkta olduğu derslerde, sanatsal etkinliklerde uzaktan eğitim yoluyla öğretimin yetersiz kaldığı belirlenmiştir. COVID 19 sürecinin eğitim ve öğretim hayatında tüm okul kademeleri ve türlerinde pek çok değişikliğe yol açacaktır. Öncelikle yüz yüze eğitimin olmaması ve sadece uzaktan eğitim süreci ile yürütülen dönemde yaşanan sorunlar aksayan yönlerin telafi edilmesi gerekmektedir. Eğitim ve teknoloji entegrasyonunun devam edeceği aşikârdır; bu doğrultuda süreçte gelişen teknoloji kullanım becerilerinin artırılması, farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmaya devam etmesi, yeni yazılımlar, donanımların geliştirilme sürecinin devam edeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçları bağlamında şu öneriler sunulabilir; internet alt yapısının geliştirilmesi ile ülkedeki kırsal kesimler de dâhil her yerine internet bağlantısı götürülebilir. Öğrencilere bilgisayar desteği sağlanarak eğitim ve

öğretim sürecine aktif katılımları sağlanabilir. Eğitim teknolojisi bağlamında teknoloji kullanım becerilerini artırıcı ve tüm eğitim paydaşlarını kapsayan eğitimler düzenlenebilir; öğretmenlerin teknoloji liderliği davranışları kazanmaları ve geliştirmeleri sağlanabilir. Öğrencilerin sosyal becerilerini artırmak ve geliştirmek amacı ile sosyal etkinliklere daha fazla yer verilebilir. Görsellik bağlamında dijital olarak hazırlanmış iyi örnekler paylaşılabilir ve örneklerin artırılması bağlamında çalışmalar yapılabilir. Bu araştırma Diyarbakır ilinde ortaokullarda görev yapmakta olan 15 öğretmen ile yürütülmüştür; çalışma farklı illerde, farklı veri toplama yöntem, veri toplama aracı ve katılımcılarla yürütülebilir.

Kaynakça

- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M., & Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Arslan, K., Görgülü Arı, A., & Hayır Kanat, M. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 192- 206. doi: 10.7816/ulakbilge-09-57-03.
- Ateş, V. (2010). *Gazi üniversitesi uzaktan eğitim programlarında kullanılmakta olan öğrenme yönetim sisteminin ders verenler açısından değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Gazi Üniversitesi
- Bakırcı, H., Doğdu, N., & Artun, H. (2021). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde fen bilgisi öğretmenlerinin mesleki kazanımlarının ve sorunlarının incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 640-658. <http://doi.org/10.31592/aeusbed.909184>
- Balaman, F., & Tiryaki, S. H. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. <https://doi.org/10.15869/itobiad.769798>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274
- Can, E. (2020). Coronavirüs (covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/55662/761354>
- Çetinkaya Aydın, G. (2020). *COVID-19 salgını sürecinde öğretmenler*. (TEDMEM). <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler>.
- Ercan, Ş., & Keklicek, H. (2020). COVID-19 pandemisi nedeniyle üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeylerindeki değişimin incelenmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 69-74. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ikcusbfd/issue/55773/740514>
- Gençoğlu, C., & Çiftçi, M. (2020). Covid-19 salgınında eğitim: Türkiye üzerinden bir analiz. *Journal of History School*, 46, 1648-1673.
- Guidance*. <https://www.who.int/docs/defaultsource/coronaviruse/20200307-responding-to-COVID-19-communitytransmission-final.pdf>.
- Han, F., Demirbilek, N.& Demirtaş, H. (2021). Okul yöneticisi ve öğretmenlerin koronavirüs (covid 19) salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1168-1193. doi:10.30703/cije.819946
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192. <https://doi.org/10.2399/yod.20.730688>
- Kavuk, E.,& Demirtaş, H. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi* 1(1), 55-73. <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.20>

- Keskin, M., & Özer, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kör, A. (2021). *A study of EFL students' engagement and participation in online education during Covid-19 pandemic*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- McIntyre, P. D., Gregersen, T., & Mercer, S. (2020). Language teachers' coping strategies during the Covid-19 conversion to online teaching: Correlations with stress, wellbeing and negative emotions. *System*, 94, 1-12. doi:10.1016/j.system.2020.102352
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2020a). *Korona virüse karşı eğitim alanında alınan tedbirler*. T. C. Millî Eğitim Bakanlığı. <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleriacikladi/haber/20497/tr>
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2020b). *Türkiye'deki uzaktan eğitim Avrupa'ya anlatıldı*. <http://oygm.meb.gov.tr/www/turkiyedeki-uzaktan-egitim-avrupaya-anlatildi/icerik/801>
- Pınar, M. A., & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the COVID-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Sarıtaş, E., & Barutçu, İ. (2021). Öğretimde dijital dönüşüm ve öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye hazır bulunuşluğu: Pandemi döneminde Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *İnternet Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 5-22. <https://doi.org/10.34231/iuyd.706397>
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(2), 109-129. <https://doi.org/10.51948/auad.841632>
- Travers, M. (2001). *Qualitative research through case studies*. CA:Sage.
- Özdoğan, A.Ç., & Berkant, H. G. (2020). COVID-19 Pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi Özel Sayı*, 49(1), 13-43. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.788118>
- UNESCO (2020). *COVID-19 Educational disruption and response*. UNESCO. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- Ülger, K. (2021). Uzaktan eğitim modelinde karşılaşılan sorunlar-fırsatlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 393-412.
- WORLD Health Organization. (2020). *Responding to community spread of COVID-19: Interim*
- Yamamoto, T. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. doi: 10.26701/uad.711110
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2022). Covid-19 sürecinde konservatuvarda öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 642-658. doi: 10.30900/kafkasegt.1025763

EXTENDED SUMMARY

Coronavirus 2019 (Covid 19) was detected for the first time in the world in December 2019 in Wuhan. Covid 19 has affected the whole world in a short time, millions of people have been infected and many people have died, and it has been declared a pandemic by the World Health Organization (WHO, 2020). This type of virus has never been seen in humans. It is a new virus and has many symptoms such as fever, cough, and shortness of breath. Through person-to-person transmission, it has spread to other cities in Hubei province, especially Wuhan, to other provinces of China and today, to all countries of the World. The first CoronaVirus in Turkey was seen in March 2020. With the onset of the pandemic, many difficulties have come in the country and daily life routines have been interrupted and all difficulties have also affected education. In this direction, after the first virus case seen in Turkey on March 11, 2020, education was suspended for a short time in pre-school, primary school, secondary school, high school and higher education levels; Afterwards, with the decision taken by the Ministry of National Education and the Council of Higher Education on March 23, 2020, distance education process has been started instead of face-to-face education (Özdoğan and Berkant, 2020). It has been conducted TRT EBA Primary School TV, TRT EBA Secondary School TV and TRT EBA High School TV channels and Education Information Network (EBA) continued (Ministry of National Education [MEB], 2020). In addition to the EBA live lesson system with the pandemic, different platforms such as Zoom, Skype and Google Meet, one of the most preferred lesson tools in the field of education, were also used in this process. In this context, in this research, it is aimed to reveal out the distance education experiences of teachers during the Covid 19 process. In line with this general purpose, answers were sought for the following sub-objectives; 1) What are the teachers' views on the advantages of distance education studies during the Covid 19 process? 2) What are the teachers' views on the problems experienced in distance education during the Covid 19 process? 3) What are the teachers' views on the solutions to the problems experienced in distance education during the Covid 19 process? 4) What are the teachers' views on the future of education after the Covid 19 process ends?

This research, which aims to reveal the distance education experiences of teachers during the Covid 19 pandemic process, was conducted using qualitative research method and is in the phenomenological design. The phenomenon examined in depth in this research is the experiences of teachers regarding distance education during the Covid 19 process; in addition, interview was used as a data collection tool. The study group of the research consists of 15 official secondary school teachers working in Diyarbakır in the 2020-2021 academic year. Maximum diversity sampling was used to determine the study group.

A semi-structured interview form developed by the researchers was used as a data collection tool in the study. Some of the questions in the interview form are as follows; "What are the problems/problems you encounter in the MEB distance education studies conducted during the Covid 19 pandemic process?", "What changes will the education system undergo when the Covid 19 pandemic ends? Content analysis was used in the analysis of the data. In order to ensure the confidentiality of the participants in the study group, codes such as K1, K2, K3, ..., K15 were given.

Teachers expressed their views on the advantages of distance education in the categories of teachers, students and systems. Technology skills in the teacher category, taking time for oneself; in the student category, the barrier to alienation from education, teacher-student meeting, visual quality and EBA TV in the system category, awareness of lack of infrastructure and lifelong learning codes were found.

Teachers evaluated the problems experienced in distance education as students, systems and teachers. While the codes of attendance, lack of equipment, number of siblings were emerged out in the student category, the lack of infrastructure was emphasized by all teachers in the system category. In the teacher category, work-life balance, physical problems, 7/24 telephone, technology use and student's course process are the prominent codes.

Teachers evaluated the solutions to the problems experienced in distance education as system, lesson and communication. In the system category, infrastructure and source codes were determined; while in the course category, participation and evaluation criteria and in the communication category, student codes were found.

Teachers expressed their views on the future of education after COVID 19 in the categories of communication, process and family. Sociality and lost generation are the codes found in the communication category; in the process category, such codes are found education technology integration, hybrid education, robots, technology

use skills, new equipment, out-of-school learning environments, teacher education, Art Physical Education Music lessons; also support and development are among the prominent codes in the family category.

In the context of the results of the research, the following suggestions can be made. By developing the internet infrastructure, internet connection can be brought to every part of the country, including rural areas. By providing computer support to students, their active participation in the education and training process can be ensured. In the context of education and technology integration, trainings that increase technology use skills and cover all education stakeholders can be organized; it can be ensured that teachers gain and develop technology leadership behaviors. in order to increase and develop students' social skills. More social activities can be organized. Good examples, prepared digitally in the context of visual quality, can be shared and studies can be carried out in the context of increasing examples.